

функцій у виробництві матеріальних і нематеріальних благ, готовність до професійно-кваліфікаційного зростання, освоєння нових професій, здатність адаптуватись в динамічних виробничих умовах має забезпечити спроможність функціонування підприємств, що знаходяться поза зоною бойових дій та переміщених з небезпечних територій.

У повоєнний період необхідність мобільності робочої сили буде зумовлена перспективою забезпечення продуктивної зайнятості та підвищення конкурентоспроможності робочої сили в умовах структурної трансформації вітчизняної економіки, змін регіональної спеціалізації у процесі повоєнної відбудови економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик О.М. Основні напрями збереження і розвитку національного людського капіталу за рахунок активізації трудової мобільності. *Україна: аспекти праці*. 2009. № 1. С. 43–46.
2. Личковська М.Р. Сутність та тенденції формування трудової мобільності: національні проблеми. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 667-673
3. Штундер І. Мобільність робочої сили як засіб забезпечення ефективної зайнятості. Вчені записки Університету «КРОК». 2013. №34. С.115-122
4. Gradus research company. Діагностування стану українського бізнесу під час повномасштабної війни Росії з Україною. URL: https://gradus.app/documents/188/BusinessInWar_Gradus_KSE_Report_30032022_ua.pdf

УДК 338

Вараксіна О. В.
доцент, Полтавський державний аграрний університет
Кириленко К. А.
викладач ВСП «Аграрно-економічний фаховий
коледж» ПДАУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Конкурентний потенціал підприємства відносно нова економічна категорія, в наукових колах трактування даного поняття відбувається з різних точок зору та наукових підходів, проте дослід-

ники єдині в думці, що формування конкурентного потенціалу це основа результативності та стабільності його діяльності.

На думку автора [1]: «конкурентний потенціал визначається сукупністю параметрів, що визначають можливість і здатність корпорації (системи) ефективно функціонувати на ринку в перспективі (мати високий рівень рентабельності, утримувати або збільшувати частку на ринку) та мати сукупність конкурентних переваг серед інших учасників ринку. Таким чином, конкурентний потенціал показує можливість зберігати або збільшувати свою конкурентоспроможність у довгостроковому періоді» [1, с. 123].

З точки зору управління, це: «систематизований комплекс економічних ресурсів та потенційних можливостей підприємства відповідно до конкурентного середовища його функціонування, які у взаємодії та за раціонального використання шляхом узгодження, об'єднання, координації та регулювання всіх економічних процесів, що відбуваються на підприємстві, формуватимуть такі конкурентні переваги, що забезпечуватимуть підприємству стійке функціонування в довгостроковому періоді, високий конкурентний статус та підвищення цінності на ринку загалом» — наголошує інший науковець [2, с.88].

Конкурентний потенціал підприємства об'єднує одночасно три рівні зв'язків і відносин:

- конкурентний потенціал відображає минуле, тобто сукупність властивостей, накопичених системою в процесі її становлення і таких, що зумовлюють можливість до її функціонування і розвитку. Можна відзначити, що він фактично набуває значення поняття «ресурс»;

- конкурентний потенціал характеризує рівень практичного виживання і використання наявних можливостей. Це забезпечує розмежування реалізованих і нереалізованих можливостей, тобто частково співпадає з поняттям «резерв»;

- конкурентний потенціал орієнтується на розвиток (на майбутнє) [3, с. 126 –127].

Михальченко О. А. до основних складових існуючих підходів до трактування поняття "конкурентний потенціал" відносить:

- формування конкурентного потенціалу господарюючого суб'єкта завдяки ресурсам, від доступності яких та ефективності використання залежить його стан;

- наявність дієвого інструментарію, який перетворює потенціал в фактор конкуренції; урахування впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на ефективність функціонування суб'єкту бізнесу,

що дозволяє йому результативно адаптуватися до умов маркетингового оточення, які постійно змінюються;

- порівняльний аналіз суб'єкта господарювання та його конкурентів за рівнем потенціалу;

- забезпечення зв'язку конкурентного потенціалу з конкурентними перевагами та конкурентоспроможністю суб'єкта підприємницької діяльності [4].

На сучасному етапі систематизація складових конкурентного потенціалу набуває особливої актуальності, адже оцінка, кількісна та якісна характеристика окремих елементів, раціональне співвідношення його складових забезпечить ефективність діяльності підприємства в конкурентному середовищі та його стійким позиціям (рис. 1).

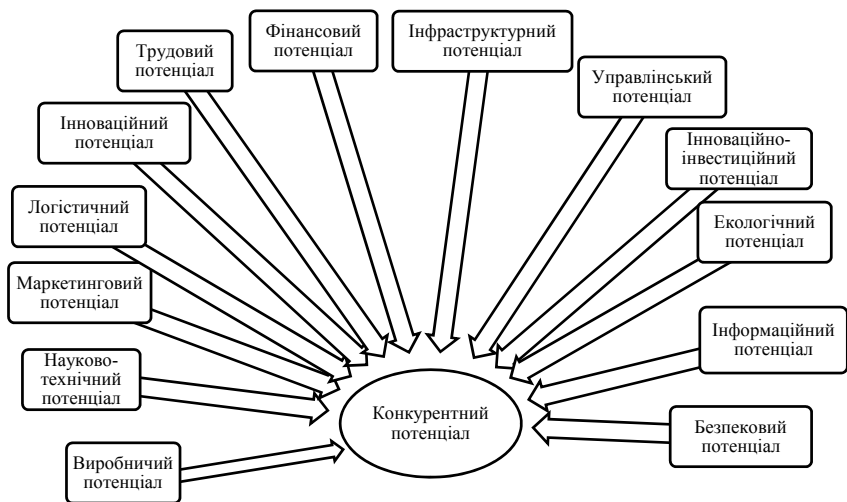

Рисунок 1. Базові елементи конкурентного потенціалу підприємства

Джерело: побудовано на основі [1 — 6].

Авторами акцентовано увагу на необхідності детальних наукових розвідок на безпековому потенціалі, адже здатність зберігати та підвищувати стійкість до ризиків сучасного життя та мінімізувати їх вплив на життєдіяльність підприємства є однією з фундаментальних проблем, які потребують оперативного реагування та посиленої уваги менеджменту організації.

Для постановки і вирішення задач оптимізації управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання та розвиток

конкурентного потенціалу, потрібно враховувати такі основні принципи: орієнтація на основні цілі виробничо-господарського та соціально-економічного розвитку підприємства; чітке формулювання критерію оптимальності; оптимальне функціонування кожного з локальних потенціалів, які входять до складу конкурентного потенціалу; врахування динамічності системних показників та обмеженості ресурсів; саморегулювання та саморозвиток, відповідно до динаміки внутрішнього середовища; можливість і доцільність оцінювання конкурентного потенціалу за допомогою економіко-математичних методів [5, с. 211].

Отже, конкурентний потенціал є фундаментом на якому базується конкурентоспроможність не тільки підприємства, але й вітчизняної економіки та держави в цілому. Тільки стійке, стабільне, ефективне підприємство може виступати гарантом конкурентоспроможності держави, забезпечуючи економічну безпеку країни, тільки конкурентоспроможне підприємство створить умови розвитку держави та її стійких позицій в конкурентному середовищі і забезпечить позитивний імідж серед конкурентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Омельчак Г.В. Інституціональне середовище та сутність конкурентного потенціалу корпорацій. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2013. № 3. С. 121-125.
2. Харчук Т. В. Ресурсний підхід в економічному управлінні конкурентним потенціалом машинобудівних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018 р. Випуск № 22, частина 3. С. 88-92.
3. Лужецький А.І. Ідентифікація поняття «конкурентний потенціал підприємства» та підходи до його управління. *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 125-128.
4. Михальченко О.А. Концептуальні основи формування поняття "конкурентний потенціал авіабудівного підприємства". *Економічний аналіз*. XXI. 2015. № 9-10. С. 48-51.
5. Селезньова О.В. Теоретичні основи системного управління конкурентним потенціалом підприємства. *Бізнес Інформ*. 2012. № 6. С. 209-213.
6. Гудзинський О.Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект) : монографія. Київ: ІПК ДСЗУ. 2010. 212 с.